

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z wniosku J. C. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą E. w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.

z udziałem zainteresowanych K. K. M. , I. R. , J. S. , J. M.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym i podstawę wymiaru składek,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 25 lutego 2020 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 7 czerwca 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 31 maja 2016 r. Sąd Okręgowy w W., sygn. akt XIV U (...), w punkcie 1. w myśl art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołania J. C. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą E. w W. od czterech decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. z 17 listopada 2014 r. (o numerach: KPS (...), (...), (...), (...), na mocy których organ rentowy stwierdził, że I. R., K. K. M. , J. M. i J. S. , w okresach i z wysokością podstawy wymiaru składek określoną w treści decyzji indywidualnych, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom

emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu jako osoby wykonujące u płatnika składek umowę o świadczenie usług, do których zgodnie z k.c. stosuje się przepisy dotyczące zlecenia; w punkcie 2. zasądził od płatnika na rzecz organu rentowego zwrot kosztów postępowania, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu, stosownie do postanowień art. 98, art. 99 i art. 108 § 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy uznał, że umów zawartych między zainteresowanymi i odwołującym się nie można uznać za umowy o dzieło. Ustalone w sprawie okoliczności faktyczne wskazują, że rzeczywistą wolą stron nie było zawarcie umów o dzieło, gdyż przedmiotem umów były określone czynności, a nie osiągnięcie konkretnego, zindywidualizowanego rezultatu - nie chodziło o efekt usługi, ale o sam fakt ich regularnego świadczenia. W związku z tym faktycznie były to umowy starannego działania, mające charakter umów o świadczenie usług.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył w całości płatnik składek E., wnosząc o jego zmianę przez uznanie, że wykonawcy nie podlegali obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu współpracy z E. na podstawie umów zawartych w 2012 r., w związku z czym podstawa wymiaru składek z tego tytułu wyniosła 0 zł oraz zasądzenie od ZUS na jego rzecz zwrotu kosztów procesu, ewentualnie uchylenie orzeczenia celem ponownego rozpoznania sprawy przez Sąd pierwszej instancji.

Wyrokowi Sądu Okręgowego apelujący zarzucił naruszenie: 233 § 1 k.p.c.; art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c.; tj. art. 627 - 646 k.c. oraz art. 6 ust. 1 pkt 4 u.s.u.s. w zw. art. 750 k.c.; art. 65 § 2 k.c.; art. 353¹ k.c.

Wyrokiem z dnia 7 czerwca 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...), sygn. akt III AUa (...), w punkcie I. oddalił apelację; w punkcie II. zasądził od J. C. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą E. w W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. kwotę 5.670 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, rzeczywistym zamiarem stron nie było osiągnięcie konkretnego, zindywidualizowanego rezultatu, lecz staranne wykonywanie powtarzalnych czynności, natomiast niezaprzeczalna okoliczność, że w wyniku przedsięwziętych na podstawie spornych umów działań zainteresowanych,

powstawały elektroniczne bazy danych, będące formą spisu towarów w określonych placówkach handlowych oraz ich cen, nie jest dostateczna do zakwalifikowania tych umów jako umów o dzieło. Istota analizowanego stosunku prawnego, prowadzi bowiem do wniosku, że relacja ta odpowiadała umowie świadczenie usług, natomiast powstałe w związku z realizacją umów, elektroniczne bazy danych, mimo że stanowią twór materialny, pozbawione są jednak indywidualnego pierwiastka, swoistego rysu, umożliwiającej odróżnienie danego wytworu od innych, standardowych wyników tego typu prac, przez co nie mogą zyskać przymiotu dzieła w rozumieniu art. 627 k.c.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wniósł płatnik składek. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W ocenie skarżącego w świetle zebranego materiału dowodowego i poczynionych przez sądy obu instancji ustaleń faktycznych nie budzi żadnych wątpliwości, że przedmiotem zobowiązań wykonawców w ramach umów zawieranych z zamawiającym było wykonanie przez nich elektronicznych baz danych, które są oznaczonymi dziełami, wobec czego zawierane umowy były umowami o dzieło, a w wyroku Sądu Apelacyjnego dokonano błędnej kwalifikacji tych umów, jako umów o świadczenie usług, do których znajdują zastosowanie przepisy o zleceniu, bez wskazania jakichkolwiek prawnych argumentów, czy też przytoczenia jakichkolwiek innych, logicznie umocowanych i opartych na faktach, doświadczeniu życiowym czy orzecznictwie argumentów.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną, organ rentowy wniósł o wydanie orzeczenia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie od strony skarżącej na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Jeżeli przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona, powinien on w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta "oczywistość" i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Przy czym podkreślić należy, że w judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Ma to szczególne znaczenie w sytuacji, w której oczywista zasadność skargi kasacyjnej miałyby

polegać na oczywistym naruszeniu przepisów procesowych, gdyż, stosownie do art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., skargę można oprzeć na naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Skarżący więc musi wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), iż kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96 - OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z dnia 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z dnia 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie odpowiada wskazanym wyżej kryteriom. Skarżący wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnił jej oczywistą zasadnością, nie wskazując przepisów, które Sąd drugiej instancji naruszył w sposób kwalifikowany, a w uzasadnieniu wniosku ograniczył się do wskazywania, że przedmiotem umów były elektroniczne bazy danych, które spełniają cechy umowy o dzieło.

Jak wynika z ugruntowanego orzecznictwa, przedmiot umowy o dzieło jest określany jako rezultat pracy fizycznej lub umysłowej, materialny lub ucieleśniony materialnie, posiadający cechy pozwalające uznać go za przedmiot świadczenia przyjmującego zamówienie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2003 r., II CKN 269/01, OSNC 2004 nr 9, poz. 142). Wykonanie dzieła przybiera więc najczęściej postać wytworzenia rzeczy, lecz może także polegać na dokonaniu zmian w rzeczy już istniejącej, jej naprawieniu, przerobieniu lub uzupełnieniu albo na rozbudowie rzeczy, połączeniu z innymi rzeczami, dodaniu części składowych lub przynależności (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 czerwca 1976 r., II CR 193/76, OSPiKA 1976 nr 11-12, poz. 194; z dnia 12 lipca 1979 r., II CR 213/79, OSNCP 1980 nr 3, poz. 51; z dnia 20 maja 1986 r., III CRN 82/86, OSNCP 1987 nr 8, poz. 125; z dnia 27 maja 1983 r., I CR 134/83, OSPiKA 1984 nr 4, poz. 84; z glosą A. Szpunara i z dnia 25 listopada 2004 r., V CK 235/04, LEX nr 148150). Jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 lutego 2017 r., I UK 123/16 (LEX nr 2269195) wyznaczenie ścisłej granicy między umową o dzieło a umową zlecenia

(o świadczenie usług) nie jest łatwe, stąd niezbędne jest posłużenie się odpowiednimi kryteriami dyferencyjnymi. Jednym z nich jest możliwość poddania umówionego rezultatu (dzieła) sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2000 r., IV CKN 152/00, OSNC 2001 nr 4, poz. 63). Taki sprawdzian jest niemożliwy do przeprowadzenia, gdy strony nie określiły w umowie cech i parametrów indywidualizujących dzieło. Wówczas brak kryteriów określających wynik (wytwór) umowy pożądaną przez zamawiającego prowadzi do wniosku, że przedmiotem zamówienia jest wykonanie określonych czynności, a nie ich efekt (rezultat). Regulacja wynikająca z art. 627 k.c. wymaga od kontrahentów tylko „oznaczenia dzieła” i dopuszcza określenie świadczenia w umowie w sposób ogólny, zezwalający na jego przyszłe dookreślenie na podstawie wytycznych wskazanych w umowie albo wynikających ze zwyczaju bądź zasad uczciwego obrotu (art. 56 k.c.).

Oznaczenie dzieła, następuje już przy konstruowaniu samej umowy. Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynika, że po zawarciu z J. C. , prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą E., umów o dzieło, których przedmiotem było odnotowanie określonych cen produktów w hurtowniach, zainteresowani otrzymywali od koordynatora, za pośrednictwem e-maila, listę produktów z propozycją wykonania ich spisu z natury. Trudno zatem uznać, że strony oznaczyły w umowie rezultat dzieła, który poddaje się sprawdzianowi, w kwestii istnienia określonych cech indywidualizujących to dzieło. Dlatego też nie można zarzucać sądowi drugiej instancji, niewłaściwej kwalifikacji spornych umów, skoro z okoliczności faktycznych wynika, że ich przedmiotem były określone czynności, a nie ich rezultat.

Tym się kierując, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., uwzględniając taryfowe wynagrodzenie pełnomocnika organu rentowego zgodnie z § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

